

Č. 11.846.

Učitelstvo: * Učiteli — správci jednotřídní obecné školy národní — přísluší nárok na správcovský přídavek ve smyslu § 15 odst. 1 zák. č. 104/1926 Sb. ve výši 750 Kč.

(Nález ze dne 11. dubna 1935 č. 14.576/35.)

Prejudikatura: Srov. Boh. A 6203/27.

Věc: Helena K. v T. proti zemskému úřadu v Bratislavě o správcovský přídavek.

Výrok: Nař. rozhodnutí se zrušuje pro nezákonnost.

Důvody: Obecní zastupitelstvo v T. zamítlo ve své schůzi dne 21. května 1931 žádost st-lky, učitelky na jednotřídní obecné škole tamtéž, za přiznání správcovského přídavku ve smyslu § 15 zák. č. 104/1926 Sb. Okr. úřad v Tornale, na nějž se st-lka po té obrátila, vyslovil výměrem ze 6. října 1932, že obec je povinna st-lce vzhledem k předpisům §§ 1 a 15 cit. zák. vypláceti ode dne 1. listopadu 1929 správcovský přídavek v částce 750 Kč ročně. Odvolání obce T., upírající st-lce vůbec nárok na správcovský přídavek, zamítl žal. úřad nař. rozhodnutím a potvrdil výměr okr. úřadu s tou změnou, že st-lce přísluší toliko nárok na správcovský přídavek v částce 600 Kč, ježto jde o školu jednotřídní.

O stížnosti uvažoval nss takto:

Na sporu je toliko otázka, zda učitelce-správci jednotřídní obecné školy přísluší správcovský přídavek v částce 750 Kč či pouze v částce 600 Kč.

Podle druhé věty 1. odst. § 15 zák. č. 104/1926 Sb., který se v důsledku § 1 cit. zák. vztahuje — což je mezi stranami nesporno — i na daný případ, přísluší správci školy obecné základní přídavek v částce 600 Kč, který se zvyšuje o ročních 150 Kč za každou třídu, ať pobočnou neb postupnou, z níž se ta která škola nebo školy témuž řediteli nebo řídícímu učiteli podřízené skládají, při čemž je stanovena určitá maximální hranice přídavku toho.

Zákon učitelský počítal s organizací obecných škol národních podle dosavadních předpisů, které připouštějí i jednotřídní obecnou školu národní. Stanoviv určitý »základní přídavek«, nechtěl tím zákonodárce dekretovati, že správci-učiteli na jednotřídní škole národní přísluší toliko tento »základní přídavek«, jak plyne z následující úvahy.

Mluví-li totiž první věta odst. 1 § 15 všeobecně o tom, že ředitelé (správcové) škol mají nárok na ředitelské přídavky započitatelné pro výměru výslužného a provádí-li další věta předpisu toho bližší úpravu otázky té tak, že mluví jednak o základním přídavku, jednak o jeho zvyšování, je zřejmo již z toho, že ředitelský přídavek u každé školy skládá se ze dvou komponent, t. j. ze základního přídavku a jeho zvýšení, jež se řídí počtem tříd, z nichž se ta která škola skládá. Slova »ať postupnou nebo pobočnou« jsou pouhou vsuvkou, připínající se na slovo »třídu«, kterážto vsuvka mohla býti též vyjádřena tak, že slova ta by

byla vložena buď do závorek, nebo oddělena čárkami či pomlčkami. Hlavní důraz je však položen na slovo »každou«, takže dlužno větu tu čísti tak, že zvýšení přídavku přísluší za každou třídu, z níž se škola skládá, bez ohledu na to, zda jde o třídu postupnou či pobočnou. Poněvadž však u třídy postupné sotva by nastaly pochyby, je zřejmo, že zákonodárce chtěl poskytnouti zvýšení přídavku i za třídu pobočnou, chtěje vyjádřiti, že pro zvýšení přídavku je rozhodným prostě počet spravovaných skutečných tříd bez ohledu na jejich právní povahu. Nejde tu také o nějaké »zvyšování« v pravém slova smyslu, nýbrž o určení míry, kterou se řídí ředitelský přídavek celý, včetně základu, čemuž dlužno rozuměti tak, že základ je u všech škol stejný, konečná výše příslušejícího přídavku řídí se však počtem spravovaných tříd, jímž právě lze nepochybně měřiti rozsah správní agendy, zatěžující toho kterého ředitele (správce).

Že tomu tak, o tom svědčí i legislativní genese tohoto předpisu. Podle § 27 zák. č. 86/1875 z. z. čes. ve znění zák. č. 16/1903 z. z. čes. náležel správcům škol obecných funkční přídavek (odst. 1), který činil u správců jednotřídních škol a řídících učitelů dvoutřídních škol 200 K, trojtřídních 250 K, čtyřtřídních 300 K, pěti- a více třídních 400 K (odst. 2), při čemž se celoroční expositury počítaly jako postupné třídy, třídy pobočné však nepadaly v úvahu (odst. 3). Podobně tomu bylo i na Moravě, kde podle § 6 zák. č. 1/1905 z. z. mor. ve znění zák. č. 48/1914 z. z. mor. se funkční přídavky stanovily určitými částkami podle počtu definitivních tříd a definitivních poboček, při čemž i správce školy jednotřídní měl nárok na funkční přídavek. Na stejné zásadě vybudován byl i § 28 slez. zem. zák. č. 42/1901 ve znění zák. č. 16/1914 z. z. slez.

Z těchto předpisů je zřejmo, že i správci obecné školy národní, organizované toliko jednou třídou, přiznáván byl funkční přídavek, který se jinak (pokud jde o zvýšení) řídil sice také počtem tříd, ale s určitým omezením (buď bez tříd pobočných, nebo jen s hlediska tříd definitivních a pod.).

Předpisy ty byly zachovány v platnosti šem 9 parit. zák. č. 274/1919 Sb. a změněny teprve šem 3 zák. č. 251/1922 Sb., který má již obdobné znění jako § 15 zák. č. 104/1926 Sb. Předpis ten rozdělil dosavadní jednotný funkční přídavek ve dvě části, a to na základní částku a na částku, jež přistupovala jako zvýšení za každou třídu, ať již postupnou nebo pobočnou. Obě složky dohromady tvořily funkční přídavek. Odpadlo proti dřívějšímu právnímu stavu nehodnocení tříd pobočných, takže tendence byla — při zachování hodnocení celoročních expositur —, aby každá třída, z níž se škola skládá, došla výrazu ve zvýšení základu, t. j. základního přídavku. Šlo o zlepšení dosavadního stavu, zákonodárce chtěl každému správci školy národní přiznati nárok na funkční přídavek, který se skládal ze dvou částí, z přídavku základního a z přídavku řídicího se počtem tříd (srov. Boh. A 4872/25), zůstával však v celku jeden a jako takový, tedy v obou částech, příslušel každému správci školy, byť se i jednalo o školu jednotřídní (srov. též Boh. A 6203/27).

Na těchto právních poměrech nechtěl zák. č. 104/1926 Sb. nic zhoršiti, naopak přidržuje se celkem v § 15 textace § 3 zák. č. 251/1922 Sb. zvýšil toliko ciferně částky v tomto zákoně stanovené, takže dlužno i ve smyslu § 15 zák. č. 104/1926 Sb. přiznati správci-učitelé na jednotřídní škole obecné správcovský přídavek ve výši 750 Kč, t. j. 600 Kč základní a zvýšení Kč 150 za jednu třídu. Opačný názor byl by musel dojíti výslovného výrazu v zákoně, jehož tendencí bylo dosavadní stav zlepšiti, nikoliv zhoršiti.

Jestliže tedy žal. úřad přiřkl st-lce-správci jednotřídní obecné lidové školy, o jejímž nároku na správcovský přídavek vůbec mezi stranami před nss-em zásadně sporu není, toliko ve výši základního přídávku Kč 600.—, pak ocíl se v rozporu se zákonem a bylo proto nař. rozhodnutí zrušiti podle § 7 zák. o ss.

Č. 11.847.

Vojenské věci: * Nárok manželských potomků čsl. vojenského gážisty na úmrtí ve smyslu § 91 odst. 3 zák. č. 76/1922 Sb. nevyžaduje průkazu jejich čsl. státního občanství.

(Nález ze dne 12. dubna 1935 č. 14.453/35).

Věc: Markéta B. v P. (adv. Dr. Artur Wohrizek z Čes. Těšína) proti ministerstvu národní obrany o úmrtí.

Výrok: Nař. rozhodnutí se zrušuje pro nezákonnost.

Důvody: Otec st-lčin, generál v. v. Artur P., byl výnosem mno z 3. března 1926 převzat podle zák. č. 194/1920 Sb. do svazku čsl. armády jakožto gážista ve výslužbě a výnosem z 21. března 1924 byl mu podle cit. zák. přiznán od 1. listopadu 1918 nárok na vojenské zaopatřovací požitky, jichž výplata po pozdějších úpravách byla naposledy výnosem mno ze 16. ledna 1929 povolena do Polska do odvolání.

Když jmenovaný dne 29. října 1930 zemřel, žádala st-lka podáním z 8. července 1931 svým právním zástupcem Dr. Arturem Wohrizekem, advokátem v Čes. Těšíně, aby jí vojenská pensijní likvidatura v Praze povolila a k rukám jmenovaného zástupce vyplatila úmrtí po otci, uvádějíc, že jest spolu se svými sestrami Edou S., chotí generála v. v. v Praze, a Lízou K., vdovou po podplukovníku v Pol. Těšíně, zákonnou dědičkou. Pozůstalost po zemřelém že se podle potvrzení okr. soudu v Pol. Těšíně ze 7. července 1931 pro nedostatek jmění neprojednávala, pohřební výlohy, jakož i výlohy poslední nemoci že hradila sama st-lka, která též zemřelého podle lékařského potvrzení ošetřujícího měst. lékaře dra K. v Pol. Těšíně ošetřovala až do jeho smrti. K žádosti připojeno prohlášení st-lky ze 3. února 1932 s potvrzením starosty v Těšíně, že jest polskou příslušnicí a prohlášení obou jmenovaných sester z ledna 1932, že souhlasí s tím, aby úmrtí bylo vyplaceno st-lce.

Mno, jemuž byla st-lčina žádost vojenskou pensijní likvidaturou v Praze postoupena k rozhodnutí, nař. výnosem sdělilo doplňovacímu